

WSTĘP

Wydane 14 października 1530 r. królewskie listy i uniwersały sejmowe ogłaszały zwołanie kolejnego sejmiku walnego do Piotrkowa na dzień św. Andrzeja, tzn. 30 listopada 1530 r.¹ Jak wynika z legacji na sejmiki przedsejmowe, nowy sejm miał się zająć pilnymi dla państwa sprawami obrony, korektury prawa, kwestiami monetarnymi oraz sprawami oszacowania majątków ziemskich².

Ceremonia otwarcia obrad odbyła się 8 grudnia³. Sejm toczył obrady w atmosferze dość napiętej. Szczególnie ostry przebieg miały debaty nad sprawą podatków. Posłowie nie godzili się na senatorsko-królewski projekt poboru w wysokości 30 groszy z łana chłopskiego. Ostatecznie wyrażono zgodę na pobór w wysokości 20 groszy⁴. Wielkopolanie żądali, aby szafunek podatków został powierzony szlachcie⁵. Nadeszły wiadomości o ataku hospodara Petryły na Pokucie, przemysłowano nawet o pospolitym ruszeniu.

Brak źródeł nie pozwala jednak na ustalenie wszystkich spraw, nad którymi debatowano⁶.

Sejm zakończył obrady 8 stycznia 1531 r.⁷ Jego dorobek ustawodawczy przedstawia się następująco:

I. *Litterae universales contributionum publicarum in conventu generali Piotrcoviensi decretarum*, z 3 stycznia 1531 r.⁸

II. *Litterae universales ducillorum*, z 12 stycznia 1531 r.⁹

III. *Litterae universales pro arestando sale externo alias ultramarino in ducatu Masoviae*¹⁰.

IV. *Edictum regium, ut moneta nova Cracoviae, Torunii et ducis Prussiae excusa sit in usu*¹¹.

¹ Zob. AT, t. XII, nr 321–323, s. 295–297.

² Ibidem, nr 325, s. 297, 298.

³ Por. list biskupa kujawskiego Macieja Drzewickiego do biskupa warmińskiego Maurycego Ferbera, z 8 grudnia 1530 r., AT, t. XII, nr 385, s. 370. W. Konopczyński, *Chronologia sejmów*, podaje datę 9 grudnia 1530, zob. nr 42, s. 136. Por. też MRPS, cz. IV, vol. 2, nr 15924, s. 395.

⁴ Zob. W. Uruszczak, *Sejm walny koronny*, s. 177, 178.

⁵ AT, t. XII, nr 407, s. 386, W. Uruszczak, *Sejm walny koronny*, s. 180.

⁶ St. Górski podał, że senat debatował także nad skargą księcia pruskiego Albrechta o pogwałcenie jego praw do udziału w elekcji króla. Według A. Vetulaniego petycja księcia Albrechta w sprawie jego praw do uczestnictwa w elekcji króla Polski została przedstawiona na sejmie krakowskim 1531/1532 r. (AT, t. XII, nr 409, s. 389). Zob. A. Vetulani, *Lenno pruskie*, s. 139.

⁷ Data ustalona na podstawie AT, t. XIII, nr 15 i 18, s. 22 i 24. W. Konopczyński, *Chronologia sejmów*, nr 42, s. 136, podaje, iż sejm zakończył obrady 12 stycznia, co należy uznać za nietrafne.

⁸ Zachowane w postaci wpisów w MK₁, t. 44, k. 426 v. — 429 v. (s. 858–864), MK₂, t. 45, k. 313–316 (s. 629–635). Wydane w AT, t. XIII, nr 1, s. 5–8.

⁹ MK₁, t. 44, k. 430, 431 (s. 865–867), MK₂, t. 45, k. 316 v. — 317 v. (s. 634–636). Wydane w AT, t. XIII, nr 21, s. 27, 28.

¹⁰ Druk w AT, t. XIII, nr 9, s. 15, 16 oraz w *Iura Masoviae Terrestria*, t. III, nr 307, s. 60, 61.

¹¹ Akt ten opublikowany jest w AT, t. XIII, nr 109, s. 104, 105. Druk urzędowy ze śladem pieczęci znajduje się w B. Czart., ms. 1601, k. 249 i stanowi podstawę niniejszego wydania. Akt nosi omyłkowo datę 11 kwietnia; właściwa data to prawdopodobnie 12 kwietnia.

Nadto podjęto wiele decyzji i aktów prawnych, zamieszczonych w Metryce Koronnej¹². Dorobek tego sejmiku został całkowicie pominięty w *Volumina Legum*. W *Acta Tomiciana*, t. XIII, pod nr 2 znajduje się statut Zygmunta I o niedopuszczaniu do godności kościelnych plebejuszy, ale zgodnie ze swą datą, winien on znaleźć się wśród aktów prawnych sejmiku z 1533 r.

¹² Por. MRPS, cz. IV, vol. 1, nr 5790-5827, s. 340–342 oraz cz. IV, vol. 2, nr 15924–15966, s. 395–397.